

บทความจากหนังสือพิมพ์มติชน (วันเสาร์ที่ 11 พฤษภาคม 2528)

นิคม จันทรวาท

อาจารย์ปรีดิพนมยงค์ กับงานแรงงานของประเทศไทย

บรรดาคณาจารย์ของอาจารย์ปรีดิพนมยงค์จะจัดงานที่ระลึกคล้ายวันเกิดของท่านขึ้นที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันที่ 11 พฤษภาคมนี้คณะกรรมการจัดงานได้ขอให้ผู้เขียนเป็นผู้กล่าวถึงผลงานของอาจารย์ปรีดิ

ผู้เขียนชาวซึ่งในเกียรติยศที่ทางคณะกรรมการได้มอบให้แต่ขออนุญาตไม่รับงานนี้เพราะตระหนักดีว่าภูมิปัญญาและความรู้ของผู้เขียนไม่พอที่จะพูดถึงชีวิตและผลงานของท่านอย่างถูกต้องและครบถ้วนแต่รับจะเขียนบทความเชิงวิเคราะห์ผลงานของอาจารย์ปรีดิในงานที่ผู้เขียนถนัดคือด้านแรงงาน

เรื่อง “แรงงาน” ในบ้านเมืองเราเป็นเรื่องใหม่และเช่นเดียวกับงานด้านสังคมอื่นๆ ที่การริเริ่มการวิวัฒนาการเติบโตมักจะเป็นไปโดยเชิงช้าไม่ก้าวหน้าต่อเนื่อง

ในการศึกษาถึงวิวัฒนาการของการแรงงานในประเทศไทยนักแรงงานทั้งหลายก็ต้องยอมรับว่าความริเริ่มที่เห็นเด่นชัดได้เกิดขึ้นเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี พ.ศ.2475

รวมอยู่ในหลัก 6 ประการซึ่งคณะราษฎรได้ประกาศในวันที่เปลี่ยนแปลงการปกครองครั้งนั้น

หลัก 6 ประการอันนั้นกล่าวถึงการช่วยให้ราษฎรได้มีงานทำซึ่งเป็นนโยบายแรงงานฉบับแรกของประเทศไทยผู้ต้นคิดและเขียนหลัก 6 ประการก็คืออาจารย์ปรีดิพนมยงค์

หลัก 6 ประการ ว่าด้วยการช่วยราษฎรให้มียานทำก็ได้รับการผลักดันไปสู่การปฏิบัติในรูปของกฎหมาย 2 ฉบับ ฉบับแรกก็คือพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานจัดหางาน พ.ศ.2475 และพระราชบัญญัติว่าด้วยสำนักงานท้องถิ่น พ.ศ.2475

พระราชบัญญัติฉบับแรกเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐบาลที่จะไปเข้าควบคุมดูแลสำนักงานจัดหางานของเอกชนพระราชบัญญัติฉบับที่ 2 ให้อำนาจรัฐบาลที่จะจัดตั้งสำนักงานจัดหางานของรัฐช่วยราษฎรที่ว่างงานหรือประสงค์จะทำงาน

พระราชบัญญัติ 2 ฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นนโยบายการมีงานทำฉบับแรกของประเทศไทย

เป็นที่น่าสนใจที่รัฐบาลประชาธิปไตยชุดแรกได้มีนโยบายและแบบปฏิบัติอย่างชัดเจนในเรื่องการจ้างงาน โดยได้ก่อตั้งสำนักงานจัดหางานท้องถิ่นขึ้นทั่วราชอาณาจักรและให้อยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครอง จากการศึกษาของผู้เขียนยังไม่พบว่ามีประเทศใดในเอเชียในช่วงเวลาดังกล่าวได้ริเริ่มนโยบายการจ้างงานอย่างในประเทศไทยดำเนินการเมื่อ 50 ปีที่แล้วยกเว้นในช่วงเวลาเดียวกันนั้นประธานาธิบดีรูสเวลต์ซึ่งในขณะนั้นยังเป็นผู้ว่าการรัฐนิวยอร์กก็ได้มีโครงการสร้างงานช่วยผู้ว่างงานและต่อมาได้กลายเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลสหรัฐในการแก้ปัญหาการว่างงานครั้งใหญ่อันเป็นผลจากเศรษฐกิจตกต่ำ

ความสนใจของอาจารย์ปรีดีพนมยงค์ ในด้านการจ้างงานในด้านแรงงานนี้ได้มีการปรากฏออกมาเป็นรูปของเค้าโครงเศรษฐกิจซึ่งเป็นแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรกของไทย

ในแผนเค้าโครงเศรษฐกิจสังคมฉบับแรกนี้ก็ได้มีแนวทางที่จะปรับปรุงพัฒนาประชาชนคนไทยให้มีความก้าวหน้าได้และเป็นที่น่าเสียดายที่ความคิดอ่านของท่านไกลเกินกว่าที่คนร่วมสมัยจะเข้าใจความจริงแล้วนักเศรษฐศาสตร์ต่างก็ยอมรับว่าเค้าโครงทางเศรษฐกิจที่เขียนไว้โดยอาจารย์ปรีดีเป็นแผนเศรษฐกิจฉบับแรกของไทยและแนวคิดที่มีประโยชน์หลายประการ

นอกจากความคิดด้านแรงงานจะปรากฏอยู่ในแผนเศรษฐกิจของชาติฉบับแรกแล้ว ก็ยังออกมาในรูปพระราชบัญญัติอันหนึ่ง คือ พระราชบัญญัติสอบสวนภาวะกรรมกร พ.ศ.2479 ซึ่งมีบทบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลที่จะเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพื่อทราบถึงสภาวะความเป็นอยู่ของกรรมกรพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้กระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รับผิดชอบซึ่งอาจารย์ปรีดีเป็นรัฐมนตรีว่าการ พระราชบัญญัติสอบสวนภาวะกรรมกร พ.ศ.2479

ถ้ามองในแง่หลักวิชาปัจจุบันก็คือเป็นนโยบายกำลังคนซึ่งเป็นนโยบายที่กำลังปฏิบัติกันและกล่าวขวัญในประเทศพัฒนาทั้งหลายในช่วงทศวรรษที่แล้ว

โดยสรุป อาจารย์ปรีดีพนมยงค์ซึ่งเป็นมันสมองของชาติไทยเป็นผู้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาสู่ประเทศไทยและเป็นนักคิดนักวางแผนที่ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และในขณะเดียวกันก็ได้มีสายตาไกลได้คิดถึงปัญหาทางด้านแรงงานกำลังคนมาพร้อม ๆ กับที่ได้เขียนแผนเศรษฐกิจสังคมฉบับแรกในปี พ.ศ.2475

เมื่อได้มีการเขียนแผนเสร็จแล้วก็ยังได้พยายามนำความคิดทั้งในด้านแรงงานไปปฏิบัติในการจัดตั้งสำนักงานจัดหางานของรัฐ ตลอดจนให้รัฐบาลได้เริ่มศึกษาสำรวจสภาพความเป็นอยู่ของผู้ใช้แรงงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ปรีดีได้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ในด้านแรงงานตั้งแต่รับผิดชอบบริหารบ้านเมืองเมื่อ 40 ปีก่อนซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญซึ่งเป็นที่หนักอกหนักใจของรัฐบาลและประชาชนคนไทย

ทุกวันนี้เราจะได้อ่านในหน้าหนังสือพิมพ์ได้ฟังทางวิทยุเริ่มบ่อยครั้งในการอภิปรายทางโทรทัศน์ถึงความยากลำบากของผู้สำเร็จการศึกษาต่าง ๆ ที่จะมีการมีงานทำจนกระทั่งบัดนี้ มีผู้ว่างงาน ในขณะที่เป็นจำนวนเรือนแสน ได้ก่อตั้งเป็นสหพันธ์บัณฑิตผู้ว่างงานขึ้น

ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าหากได้มีการปฏิบัติกัน มีการสร้างพื้นฐานกันมาตั้งแต่ที่อาจารย์ปรีดีได้ริเริ่มขึ้นเมื่อ 50 ปีก่อน ก็ย่อมจะไม่รุนแรงอย่างที่เป็นอย่างนี้เป็นอยู่ในทุกวันนี้

ข้อเท็จจริงอันนี้ก็เป็นการชี้ให้เห็นว่าบ้านเมืองไทยของเรานี้ไม่ได้อัปจนในเรื่องความคิดไม่ว่าในด้านเศรษฐกิจสังคมการเมืองเรามีนักคิดเรามีผู้รู้ผู้สนใจในภาวะความเป็นอยู่ของประชาชนคนไทย แต่ว่าบุคคลเหล่านี้ก็มักจะประสบการต่อต้านจากกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งที่คิดไม่เห็นด้วยไม่เข้าใจ บางกลุ่มอาจจะเกรงว่าโครงการที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนจนเป็นเหตุให้หันนโยบายและโครงการทางสังคมถูกเลิกล้มไปนที่สุด

ในโอกาสวันคล้ายวันเกิดของอาจารย์ปรีดีพนมยงค์ได้มาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่งผู้เขียนซึ่งเป็นลูกศิษย์
ปลายแถวและไม่ได้ใกล้ชิดแต่ก็ตระหนักดีถึงคุณงามความดีของท่านก็ขอถือโอกาสนี้รำลึกถึงอาจารย์ปรีดี
พนมยงค์ด้วยบทความนี้